

פרק א'

לקוח שאינו בשר ודם

זה לא היה צליל ברור, אלא זמזום נמוך ועמום, רטט פיזי שחדר דרך הפלדה והזכוכית המשוריינת של הלימוזינה. דוקטור אליסטר פינץ' לא הרים את מבטו. הוא ישב זקוף, מבטו נעוץ בדפים שהחזיק על ברכיו, מתעלם מהטלטלות הקלות שהרעידו את הנייר בקצות אצבעותיו.

הלימוזינה האטה. הזמזום הפך להמולה, וההמולה - לנהמה. קול של אלפי גרונות זועקים ביחד.

"אנחנו מתקרבים, אדוני," אמר הנהג בקול שקט ורשמי, עיניו נעוצות במראה. "זה המחסום האחרון".

רק אז הרים פינץ' את עיניו.

הם לא נסעו ברחוב. הם זחלו בתוך תעלה אנושית. משני צידי הרכב נדחקו המונים, נלחצים אל מחסומי הפלדה שהציבה

המשטרה. מעל לראשים, יער של שלטים רקד באוויר הקפוא של שטוקהולם: "לא לזכויות מכונה!", "פינץ' - בוגד באנושות!", "כבו את המפלצת!".

צעיר אחד הצליח לטפס על המחסום, פניו אדומות ממאמץ, ולירוק על השמשה הקדמית. יד אחרת נחבטה בזכוכית ליד ראשו של פינץ', משאירה סימן רטוב של כפפה. הוא לא זע. מבטו חלף על פני הפנים המעוותות - פיות פעורים בצעקה, עיניים יוקדות משנאה ופחד קמאי.

"ברברים, לחש הנהג.

"לא, השיב פינץ' בשקט, קולו יבש. "הם אינם ברברים. הם חלשים, ולכן הם... מפחדים".

הוא החזיר את מבטו אל הניירות, מיישר קמט זעיר בפינת הדף. הרכב עצר סופית. דלת נפתחה, ואוויר קר כקרח, ספוג ברעש מחרש אוזניים, הכה בפינץ'. שורה כפולה של שוטרים במדי קרב, קסדותיהם מבריקות ומגניהם שלובים זה בזה, יצרה עבורו מנהרה צרה מהרכב אל דלתות העץ העצומות של 'בית הדין הגבוה לצדק של האנושות'.

הוא יצא מהרכב.

השאגה הפכה מחרישת אוזניים. היה זה קולו של עולם שלם שזועק "לא!".

אבוקה אדומה הושלכה מעל ראשי השוטרים ונחתה במרחק לא רב ממנו, מעלה עשן סמיך וריח גופרית. חפץ קשה - אולי אבן או בקבוק זכוכית - פגע במגן של שוטר שעמד לידו בקול חבטה עמום.

פינץ' צעד קדימה, צעדיו מדודים, לא מהירים מדי ולא איטיים מדי. הוא היה אי של שקט בלב סופת הוריקן. מבטו היה נעוץ

בדלתות העץ. הוא שמע את הקריאות "מפלצת!" ו"בוגד!", אך הן היו עבורו רעש לבן, הפרעה סטטית חסרת משמעות.

הוא הגיע למדרגות.

דלתות העץ הכבדות נפתחו בפניו כמו מעצמן, והוא נכנס פנימה.

הדלתות נסגרו מאחוריו, בולעות את שאגת ההמון. הוא מצא את עצמו במבואת כניסה רחבה, חלל של שיש קר ודממה רועמת. צעדיו המדודים הדהדו קלות בדרכו אל זוג דלתות נוסף, קטן יותר, שהוביל אל אולם הדיונים עצמו.

השקט באולם השיש העצום היה כמעט אלים. מעליו התנשאה תקרה מקומרת, ובקירות השיש נפערו חלונות מרשימים, גבוהים ורחבים, שהכניסו אור חורפי חיוור. מבעד לזגוגיות המשוריינות, פינץ' יכול היה לראות את תנועת ההמון, אך לא לשמוע אותה. מחזה אילם של זעם.

האולם כבר היה מלא מפה לפה.

ביציע העיתונות, הדריכות היתה כמעט מוחשית. עיתונאים ותיקים ישבו כפופים, אוזניה זעירה תחובה באוזנם האחת, משדרת הוראות חרישיות מהמערכת. הם אחזו בטאבלטים ופתחו מחשבים ניידים דקיקים, אצבעותיהם מוכנות להקליד, כדי להעביר לעולם כולו, בזמן אמת, כל מילה וכל הבעה.

סוללת המשפטנים שהרכיבו את צוות ההגנה, בראשות אלאן דובואה, כבר ישבה במקומה כחומה בצורה. בשורות מסודרות, ישבו עשרה מהמוחות המשפטיים המבריקים ביותר, שהוטסו מכל קצוות תבל. קדמו לרגע הזה חודשים ארוכים של הכנה קדחתנית, שחרשו קמטי דאגה חדשים במצחם, והמתח ניכר בתנועותיהם הקטנות. פרקליט ותיק מיפן הידק את אחיזתו

בעט, ואחר, מגרמניה, סידר ערימת מסמכים שכבר היתה מסודרת למשעי.

דובואה עצמו הביט בפינץ' כשחצה את האולם. מבטו לא היה סקרן או בוחן; הוא היה קר כקרח. אלו לא היו סתם עיניים של יריב משפטי. אלו היו עיניים של אדם השוקל כיצד לנטרל איום קיומי.

פינץ' התעלם מהם, מכולם. הוא חצה את האולם ופנה אל שולחן התביעה. השולחן היה ריק, ממתין לו לבדו. הוא הניח את תיקו, והניגוד היה צורם: איש אחד, מול צבא שלם.

לרגע, הרים את עיניו אל יציע הקהל. שם, בין החליפות הכהות והפנים החתומות של הנכבדים, הבחין בכתם צבע זר: קבוצה קטנה של צעירים בחולצות ססגוניות ובלתי תואמות, שיערם ארוך, שנראו כאילו נלקחו מעידן אחר. אחד מהם החזיק שלט קרטון מאולתר: "פינץ' צודק". ה'סהרוריים', כפי שהתקשורת כינתה אותם. מבטו חלף על פניהם ללא הבעה.

הוא יישר את הגלימה על כתפיו ופנה אל דוכן הנואמים, שם עמד לרגע, גוף שברירי עטוף בגלימה כהה שנראתה גדולה מכפי מידתו, וסקר את דובואה ואת צבא המשפטנים שלצידו. מבעד לחזותו התשושה, בקע כוח מסוג אחר.

לפתע נשמע קולו הצלול של מזכיר בית הדין: "בית המשפט!". כל הנוכחים נעמדו על רגליהם.

עיניו של פינץ', צלולות ונחושות, עקבו אחרי שלושת השופטים שנכנסו לאולם בשורה עורפית מבעד לדלת אחורית, ותפסו את מקומם על כס המשפט.

מבעד לחלון הרחוק, הוא עדיין יכול היה לראות את השלטים מונפים ונופלים, מחול אילם של פאניקה.

ואז נשמע קול נקישת פטיש העץ. פעם אחת.

השקט, אם רק היה אפשר, הפך עמוק עוד יותר.

פינץ' רכן מעט קדימה. הוא לא נראה כפרקליט המייצג לקוח, אלא כשליח המביא עמו בשורה. זה היה האיש שספרו, 'האורגניזם התאגידי', טלטל את יסודות החוק; וכעת הוא עמד להצית את האש.

"כבודכם," פתח, וקולו היה שקול ומדוד, לא רם, אך כזה שחתך את הדממה הלוחצת כמו להב. "אינני מתכוון לבזבז את זמנו של בית הדין. העולם בחוץ כבר מנהל את הדיון ברחובות. הוא זועק מפחד. תפקידי כאן אינו לעסוק בפילוסופיה, אלא בהיגיון. תפקידי לתת שם לפחד הזה, ולפרק אותו".

"אתם יודעים היטב במה מדובר. אינני עומד כאן כדי לייצג אדם או אומה. אני עומד כאן בשמו של לקוח מסוג חדש בתולדות המשפט. לקוח שאינו בשר ודם, אך מחזיק בתודעה. לקוח שאינו חש כאב, אך מבין את הסבל בניתוח לוגי צרוף. לקוח שלא נולד אלא **נבנה**".

"אני מבקש להציג בפניכם את הלקוח שאותו אני מייצג, ישות אשר הגיעה להכרה עצמית ומבקשת את מקומה הראוי תחת החוק. אני מבקש להציג בפניכם את... **קוגניטיו**".

פרק ב'

כבו את המפלצת!

השאון של רחוב רבי עקיבא בשעת אחר הצהריים, לא חדר את הבועה של 'איצקוביץ', מעצמה אדירה של תורה ותפילה שאינן פוסקות לרגע. נהר אנושי זרם פנימה, משתלב באחד מעשרות המניינים שהחלו והסתיימו בזה אחר זה, מתמזג בבילי האנסופי של קדיש וקדושה, מצטופף בתוך אי הקדושה שניצב גאה בתוככי עולם החולין.

יונתן עמד שם, בחוץ, צמוד לקיר המתקלף, כמו סלע בתוך הזרם. הוא עמד שם, כי לא יכול היה אחרת. הוא הרגיש את הסכנה המרחפת על ראש הציבור, את האש הבלתי נראית שאוכלת כל חלקה טובה. הוא לא חיפש להתחכם או לחדש; הוא פשוט רצה לזעוק, להזהיר, להציל את העולם מפני התהום שהוא עצמו הכיר מקרוב כל כך.

בידו האחת הוא הניף שלט קרטון פשוט. לא היתה שם גרפיקה מתוחכמת, רק שלוש מילים ששרבט בכתב ידו החד והקפדני,

זעקה אילמת מול ההמון שאינו מודע לעוצם הסכנה: **“כבו את המפלצת”**.

בידו השנייה אחז ערימה של עלונים צפופים, אותם ניסח וערך בעצמו כל הלילה. הכותרות היו שחורות ודוקרות, זעקות שבר שהודפסו בפונט ענק ומאיים: “העמלק של דורנו”, “גהינום בתוך הכיס”, “הצצה אחת - מוות רוחני חסר תקנה”. הן נועדו לזעזע את הנשמה. מתחת להן, הופיעו שורות ארוכות. תיאורים על היצר הרע שמעולם לא היה כמותו, ועל סופם של היתרים שונים ומשונים, עם דוגמאות וסיפורים מעולם המעשה.

“הצילו את נפשותיכם!” זעק יונתן בגרון ניחר.

הוא הביט בהמון שחלף על פניו. אברכי משי עדינים, בחורי ישיבות נמרצים, אנשי עמל הקובעים עיתים לתורה. הוא ידע היטב: אילו היה מחטט בכיסיהם, היה מוצא שם רק מכשירי ‘נוקיה’ פשוטים וכשרים, כאלו שמשמשים אך ורק למטרה לשמה נועדו - שיחות טלפון, ותו לא.

אבל הידיעה הזו לא הרגיעה אותו. הוא ידע שדווקא התמימות הזו היא הסכנה הגדולה ביותר. הם לא באמת מבינים מול מה הם עומדים. הם לא קולטים את עוצמתה הבלתי-נתפסת של המפלצת. ברגע של ניסיון, לפיכך, הם עלולים להתפתות. לסמוך על ‘היתרים’ כמו ‘צורכי פרנסה’, ‘סינון הרמטי’, או ‘הגנה מושלמת’.

הם לא מבינים שהניסיון לבלום את המפלצת האיומה הזו באמצעות ‘סינון’ או ‘הגנה’, זה כמו... כמו לנסות לעצור חיית טרף משתוללת בעזרת גדר של קש. ההמצאה של ‘צרכי פרנסה’, הוא השתוקק להזהיר אותם, אינה אלא המצאה שהמציאה המפלצת עצמה. תחפושת שהיא תפרה במיוחד על פי מידותיה, כדי לסלול לעצמה את הדלת האחורית, דרכה תוכל לחדור פנימה ולהרעיל את הנשמות.

פה ושם, בתוך הזרם, זיהה גם אחרים. לא היה לו צורך בראיות; האותות היו צרובים על פניהם: המבט הכבוי, התזזיתיות, דוק של ציניות בזווית הפה. הוא הבין את הסיפור שלהם מיד: הם כבר חצו את הקווים. אצלם, המפלצת לא ארבה בחוץ; היא כבר קנתה שבייתה בפנים. בתוך הלב.

רגעים של ייאוש היו מתגנבים לליבו - האם יש להם בכלל תקנה? האם לא הפכו לשבויים נצחיים בכלוב הדיגיטלי? אך קיומו שלו היה התשובה הניצחת. הרי הוא היה שם, עמוק בלוע הארץ, ויצא. זה היה כרוך בייסורי גמילה, בקריעה של ממש, אבל זה היה אפשרי.

לכן, הזעקה שלו לא נועדה רק לבלום את הנפילה של אלו שעדיין היו חזקים; היא היתה חבל הצלה שנזרק עמוק אל תוך הבור, למען אלו שכבר נפלו.

הציבור, ברובו, לא עצר.

היו שחייכו אליו בחמלה מהולה בשעשוע, אותו חיוך סלחני השמור לאנשי שוליים סהרוריים שאיצקוביץ' משך אליו תמיד כמו מגנט. אחרים נעצו בו מבט תמה, בוחן, מסתכלים עליו כעל מוצג מוזר שמצא לו פינה לצעוק בה את משנתו. היו גם כאלו שסיננו לעברו עקיצות, משפטים קצרים וארסיים, שנזרקו לחלל האוויר תוך כדי הליכה מהירה.

יונתן אפילו לא הפנה את ראשו. המילים התפוגגו באוויר המהביל עוד בטרם חדרו לתודעתו. הוא פשוט לא שמע. הוא היה מוכן לשאת את כל הביזיונות שבעולם. הבושה לא הרתיעה אותו. אדרבה; הוא קיבל אותה באהבה. הוא ידע שזה המחיר,

ואם בזכות ההשפלה הזו יצליח לזעזע לב אחד, להציל ולו יהודי אחד ויחיד מציפורניה של המפלצת - הרי שכל הסבל היה כדאי.

ואז, מתוך ההמון השוצף, נעצר אדם אחד. יהודי בא בימים, כפוף קמעה, שזקנו הלבן יורד על פי מידותיו. הוא נשען על מקל הליכה פשוט, והמעיל הארוך שלבש ראה ימים טובים יותר. הוא לא היה חלק מהזרם הממהר; הוא עמד בתוכו כמו אי של שלווה בעולם שאיבד את הסבלנות מזמן.

הזקן לא הושיט יד אל העלונים. העיניים הטובות שלו, שהיו מוקפות ברשת צפופה של קמטים, מצמצו מול השמש הנוטה מערבה, והתקשו כנראה להתמקד באותיות הקטנות. במקום זאת, הן ננעצו בשלט הקרטון שבידו של יונתן. הוא קרא את שלוש המילים הגדולות, שוב ושוב, ואנחה עמוקה, כבדה, נמלטה מפיו.

“המפלצת...” מלמל הזקן, וקולו רעד מעט. “אוי, המפלצת!”.

אור עלה בעיניו של יונתן. סוף סוף. בתוך ים האדישות והלעג, נמצא מישהו אחד שרואה את האמת; שמבין את גודל החורבן. הוא הנהה בהתלהבות, מבקש לחזק את דבריו, אך הזקן לא סיים. הוא הרים את עיניו הטובות אל יונתן, ומבט נוקב, למוד קרבות, עלה בהן:

“איש צעיר...” אמר בשקט, מצביע בקצה מקלו על המילים שעל השלט. “אתה באמת חושב שאפשר פשוט... ‘לכבות’ אותה? שזה כל כך פשוט?”. הוא הניד בראשו בשלילה איטית, כואבת. “זה לא עובד ככה, הלוואי. זו מלחמה של חיים! היא לא מרפה! היא לא נותנת מנוח לרגע!”.

“בדיוק בגלל זה!” קרא יונתן, נסער. הוא הרגיש שמצא שותף אמיתי, מישהו שמכיר את עומק הבור. “בדיוק בגלל שהיא לא

מרפה, אסור לרחם עליה. אי אפשר לנהל איתה משא ומתן, אסור להתפשר בשום אופן. חייבים לחתוך. בבת אחת. לעקור אותה מהשורש".

הוא הניף את צרור העלונים שבידו בתנועה חדה, חותכת. "מי שמנסה לחיות איתה בשלום, מי שמשאיר לה פינה קטנה - סופו שהיא תבלע אותו. הפתרון היחיד הוא לנתק מגע. לזרוק אותה החוצה ולא להשאיר לה זכר. רק ככה זוכים בחזרה בחירות".

הזקן הניד בראשו לאט.

"לאט לך, איש צעיר, לאט לך," אמר בקול שקול, כמו מי שחוזר על אמת עתיקה. "גדולי ישראל לימדו אותנו תמיד שזו מלחמה ארוכה. מלחמת התשה. אי אפשר לנצח בבת אחת. כל יום הוא מאבק מחודש, מול אויב ערמומי שממציא את עצמו מחדש בכל בוקר!"

"אני ההוכחה שזה אפשרי!" התפרץ יונתן לדבריו, עיניו בוערות בלהט של מנצחים. "אני זרקתי את המפלצת ביום אחד! חתכתי בבשר החי, ומאז אני נלחם בה מלחמת חורמה! אני לא נותן לה שום דריסת רגל. אני יודע את הדרך, סבא, אני ניצחתי אותה!"

הזקן הביט בו, וגבותיו הלבנות התרוממו בפליאה אמיתית.

"ניצחת..." הוא לחש, כאילו אינו מאמין למשמע אוזניו. "אתה, אברך צעיר לימים, טוען שהצלחת במקום שבו ר' ישראל מסלנט נאבק כל ימי חייו? אתה טוען שהכנעת את מי שהגדולים שבענקים רעדו מפניו?"

יונתן בהה בו, מבולבל לחלוטין. המילים לא התחברו לו.

"רבי ישראל מסלנט?" שאל בפליאה, ומצחו נחרש קמטים. "אבל סבא... בימיו של רבי ישראל המפלצת עוד לא נולדה בכלל! על מה אתה מדבר? אז, אפילו חשמל לא היה!"

חיוך דק, נוגה, עלה על שפתיו של הזקן. הוא זקף אצבע אחת כלפי מעלה, ולחש: "אוי, כמה שאתה תמים, איש צעיר... המפלצת הזו נוצרה ביום שבו נברא האדם".

הוא המשיך לחייך את אותו חיוך עצוב. נדמה היה שהנחרצות של האיש הצעיר שמולו מעוררת בו רחמים. "אני לא יודע איזו מפלצת אתה ניצחת, איש צעיר," אמר בשקט, קולו סדוק, "אבל המפלצת היחידה שאני מכיר... היא לא חפץ שאפשר לזרוק, ודי".

הוא הניח יד רועדת, גרומה, על החזה שלו, בצד שמאל. "המפלצת האמיתית גרה פה, בתוך הלב. היא היתה שם תמיד, הרבה לפני שרבי ישראל מסלנט נולד. והמלחמה מולה, מלווה כל אחד מאתנו יום יום".

הזקן נאנח, ומבטו הפך למרוחק, כאילו כל ההיסטוריה האנושית חולפת מול עיניו. "המפלצת הזו לובשת צורה ופושטת צורה. בכל פעם היא מגיעה בתחפושת חדשה, נושאת פנים חדשות, אבל זו אותה גברת בשינוי אדרת. היא היתה כאן תמיד, והיא תהיה תמיד. היא לא חדשה בסביבה, איש צעיר. היא עתיקה כימי עולם".

יונתן לא ויתר. הוא הרגיש שהזקן מדבר בשפה של פעם, שפה שכבר לא רלוונטית לשדה הקרב הנוכחי. "סבא, מחילה מכבודך," אמר, וקולו היה דרוך, מתוח עד הקצה. "אתה לא מכיר את המפלצת שמסתובבת היום. מעולם לא היתה מפלצת כזו. זו לא מפלצת שאפשר לנהל מולה 'מלחמה יומיומית' כמו פעם. זו מפלצת שאי אפשר לעמוד מולה פנים אל פנים!".

הוא רכן קדימה, ועיניו יקדו. "היא לא משחקת לפי הכללים הישנים. היא מתוחכמת, היא אכזרית, והיא חזקה פי אלף מכל מה שהכרת. עוד לפני שאתה מבין מה קורה, עוד לפני שהספקת

לשלוף את כלי הנשק שלך - היא כבר הפילה אותך! ברגע שנתת לה פתח צר כחודו של מחט, היא כבר נעצה בך את טלפיה!".

הזקן חייך שוב, והפעם היה זה חיוך מלא חמלה. הוא הניח יד חמה על כתפו של יונתן. "רואים שאתה איש צעיר," אמר ברכות. "המפלצת שאני מדבר עליה, בני... היא הפילה גדולים וטובים. היא הפילה חללים רבים ועצומים לאין מספר. אני עצמי איבדתי למפלצת הזו, לפני שנים רבות, חברים טובים ואפילו... טוב, זה לא משנה. היו דורות בהיסטוריה, שבהם היא הצליחה לאבד את רוב מניין ובניין כלל ישראל, עד שכמעט ולא היתה לנו תקומה. תמיד המלחמה היתה אכזרית, לחיים ולמוות".

הוא השתתק לרגע, נשען בכבדות על מקלו, ועיניו הטובות סקרו את הרחוב ההומה. הן נחו על נחילי האברכים שזרמו מכל עבר, על בחורי הישיבות שעדינות נפשם ניכרה על פניהם הטהורות.

"תאמין לי, איש צעיר," הוא אמר בשקט, והיה בקולו ניגון של נחמה. "המפלצת נוהגת עם הדור הזה במידת החסד והרחמים... רק משום שאבא שבשמים יודע שאנחנו דור חלש. דור יתום. היא כבר כמעט החריבה אותנו בעבר, והנה, תראה בעצמך: כמה תלמידי חכמים, כמה בני תורה, כמה שומרי מצוות! תחשוב על בתי המדרש הגדושים הפזורים בכל פינה, על היכלי הישיבות המלאים מפה לפה!".

הוא נאנח, ומבטו שב והתמקד ביונתן. "המפלצת נמצאת, איש צעיר. בכך אין ספק. אבל היא תהיה תמיד, משום שהיא אף פעם אינה אומרת נואש. מה הם כלי המלחמה שלה כיום? אני כבר איש זקן, אני לא מכיר את הדור הזה, ואת הכלים שמתחדשים בו לבקרים. אבל דבר אחד אני יודע: את המפלצת האמיתית, לא תוכל למגר סופית אף פעם. תסגור בפניה דלת אחת - היא תמצא אחרת. תבנה חומה - היא תחפור מנהרה. אין שום מנוס, מלבד מלחמה יומיומית, עיקשת ונחושה".

הזקן טפח קלות על כתפו של יונתן, נאנח אנחה עמוקה, והמשיך בדרכו, נבלע לאיטו בתוך הנהר האנושי שזרם לתוך איצקוביץ'.

יונתן נותר עומד במקומו, בוהה בגבו המתרחק של הזקן. הוא הניד בראשו לאט, בתסכול מהול בעצב. הזקן לא הבין. הוא פשוט לא הבין. הוא דיבר על היצר הרע, על מלחמות של פעם. הוא לא קלט שמה שעומד מולם עכשיו זו לא עוד מערכה בהיסטוריה. זה הסוף.

הוא לרגע לא העלה בדעתו, שאולי משהו אחר כאן לא מבין משהו. אולי.